

EYNULLA MÜTƏLLİMOV

"ANALİZ"

(hekayə)

Erməni xəyanəti nəticəsində el-obasından didərgin düşmüş Əhməd kişi ailəsi ilə bərabər yataqxanada kiçik bir otaqda məskunlaşmışdı. Rayondan çıxarkən özləri ilə bir dəst yorğan-döşək belə götürə bilməmişdilər. Qonşuların verdiyi bir neçə ev əşyası, yatacaqla birtəhər keçinirdilər. Əhməd səhərin gözü açıldıqdan axşama qədər bazarda tərəvəz satırdı. Aldığı beş-üç qəpiklə ailəsinin qarını zorla doyururdu.

Oğlu Səməd ailənin tək övladı idi. 10-cu sinifdə təhsil alırdı. Utancaq, sakit, tərbiyəli bir oğlan idi. Xəstə atasının çəkdiyi əziyyətləri gördükdə, onun halına acıyır, gecələri adyalla başına çəkib içində ağlayırdı.

Bir gün bazardan evə gələn atasının yanında əyləşdi. Başını ailənin cəfakəşinin çiyinə qoydu:

- Ata, icazə versəydin mən də səninlə bərabər gedib bazarda çalışardım. Çox yorulursan. Sənin bu halın mənə pis təsir edir.

- Nə danışırısan, oğlum? Sən oxumalısan. Bir də belə söz eşitməyim. Qarımız ki, ac qalmır. Allaha şükür, hələ ki, birtəhər dolanırıq.

Anası Leyli də oğlunun boynunu qucaqladı:

- Mənim ağıllı balam. Sən bizim fikrimizi çəkmə. Həmişə belə olmayacaq ki, ay oğul. Yəqin ki, Allah bizə də bir yol açar. Başına dönüm. Sən dərslərini tərgitmə. O gün həyətdə arvadlardan eşitdim. Məktəb müəllimləri hamısı səni tərifləyir. Atan da, mən də istəyirik ki, sən oxuyub instituta qəbul olasan. Bizim səndən başqa kimimiz var ki? Oxu ki, gələcəkdə böyük adam olasan. Atan kimi əziyyət çəkməyəsən. Dünən axşam qarın ağrıyır-

dı. İndi necə, yaxşısanmı?

- Yaxşıyam, ana.

Ertəsi gün Əhməd işdən evə tez gəlmişdi. İçəri girib soruşdu:

- Səməd hardadı, ay Leyli?

- Bütün günü evdə idi, dərslərini hazırlayırdı.

Dedim, düş aşağı uşaqlarla göz-dolaş, əynin açıl-sın... Sən niyə belə erkən gəlmisən?

- Bu gün alverim çox yaxşı getdi. Əlimdəki malları satıb qurtarıb evə gəldim.

- Çaydanı qaynamağa qoymuşam. Bir azdan çay dəmləyərəm, içərsən.

- Narahat olma, susuzluğum yoxdu. Deyirəm, səhər Səmədi aparım həkim müayinəsindən keçsin.

- Düz deyirsən, Əhməd, apar yoxlatdır. Allah eləməsin, bir şey-zad olar, qalırıq yaman günə... Əvvəl belə deyildi. İndi Səməd ayaqyoluna gedəndən sonra nəcisindən elə pis üfunət gəlir ki, saatlarla ora yaxınlaşmaq olmur.

- Heç nə olmaz, ay arvad. Ağzını xeyirli aç. Nə olacaq, cavan oğlandı. Yəqin soyuq-zad dəyib.

Sabahı gün Əhmədlə Səməd bərabər xəstəxanaya getdilər.

Həkim "UZİ" müayinəsindən sonra heç bir şey olmadığını söylədi və əlavə etdi ki, səhər nəcisindən spicəka qutusunda gətirsin, müayinədən sonra dərman təyin edərim.

Xəstəxanadan çıxıb, Əhməd oğluna yol xərci verdi, özü isə bazara getdi.

Axşam Əhməd bazardan evə gec qayıtdı. Gələn kimi də oğlu Səməddən soruşdu:

- Oğlum, həkimin dediklərini unutmamısan ki?
 - Ata, utanıram, vallah.
 - Burda utanmalı nə var ki, ay oğul? Hamı analiz verir də, bu tək sənə başına gələn iş deyil ki. Spiçka qutusunda səhər-səhər nəcisindən bir az yığıb apararsan.
 Səməd axşam yeməyindən sonra həyəətə düşdü. Sınıf yoldaşları Xəlil və Namiq də həyətdə idilər. Səməd onların yanına gəldi.
 - Mən sabah yenə həkimə gedəcəm. Xahiş edirəm, həkimə getdiyimi sinif rəhbərinə deyərsiniz.
 Xəlil gülərək:
 - Nə oldu, sənə bu qarının ağrısı keçmədi? Az göy ye də, atan göy satır deyər hər gün göy yeyirsən. Axırda əl quzusuna dönüb məliyəcəksən.
 Bu söz Səmədə bərk toxundu.
 - Neyləyim, mənim atam oğurluq dana kəsmir ki, hər gün ət yeyəm.
 - Yaxşı də, zarafatdı eyləyirik. Sən də o dəqiqə alınırsan. Xatirinə dəydimsə, bağışla.
 Səməd onlardan ayrılıb evə gəldi.
 Ertəsi gün nəcisindən spiçka qutusunda bir az yığıb üzərini dəftər vərəqi ilə sarıyıb əlində tutaraq həyəətə çıxdı. Xəlil və Namiq onu görüb yaxınlaşdılar:
 - Əlindəki o nədi, bərk-bərk tutmusan?
 - Spiçka qutusu. Nəcisimi analizə aparıram.
 Xəlillə Natiq bir-birinin üzünə baxıb ucadan güldülər.
 - Gözlə birdən oğurlayarlarsa ha! - bu dəfə Namiq atmaca atdı.
 Elə bu vaxt Əhməd kişi yataqxana qapısından həyəətə çıxdı. Onlara yaxınlaşdı:
 - Necəsiniz, uşaqlar?
 - Sağ olun, Əhməd dayı, - deyərək Namiqlə Xəlil bir ağızdan dilləndilər.
 - Bala, müəllim Səmədi soruşsa, deyərsiniz atası həkimə apardı.
 Onlar ayrıldıqdan sonra Xəlil dedi:
 - Namiq, bir şey ağıma gəlib.
 - Sənə ağına yaxşı şey gəlməz, de görüm, nə deyirsən?
 - Gəl, polisə zəng edək. Deyək ki, Səməd cibində nəşə aparır.
 Zarafatdı də, eyləyək, görək nə olacaq?
 - Başım xarabdı, vallah. Belə də zarafat olar? İstəyirsən Səmədi tutub içəri salsınlar.
 - Əşi, nə salmaq. Görəndə ki, nəcisdi, buraxacaqqlar də. Nə deyirsən?
 - Vallah, bu işin axırı çox pis olacaq. Məni bu işə

qarışdırma.

- Sən ağzını bağlı saxla. Mən nə edəcəyimi yaxşı bilirəm, - deyərək güldü.
 Onlar avtobus dayanacağına tərəf getdilər.
 Əhmədin Səmədi avtobusa mindirib, özünün isə bazara tərəf getdiyini gördülər.
 - Bax, bu, yaxşı oldu Namiq. İndi polisə necə xəbər verəcəyimizi düşünək. Tapdım, Namiq! Gedək komendantın otağında telefon var. Ordan zəng edək.
 Onlar iti addımlarla komendantın otağına tərəf gəldilər.
 Komendant çöldə bir neçə kişi ilə söhbət edirdi. Xəlil ona yaxınlaşdı:
 - Əmi, təcili zəng etmək lazımdı. İcazə versəydiniz sizin otağınızda telefon var zəng edərdik.
 - Keçin, uşaqlar. Otağın qapısı açıqdı, zəng edin.
 Xəlil dəstəyi qaldıraraq polisə zəng etməyə başladı.
 Növbətçi telefonda özünü təqdim edən kimi sözbəşə başladı:
 - Sizə bir vacib məlumat vermək istəyirəm. 28 nömrəli avtobusda bir nəfər cibində nəşə aparır. Sarı köynəkli, qara şalvarlı oğlandı. Adı Səməddi. Tez edin, avtobus təxminən 15 dəqiqə sonra sizin şöbənin qarşısından keçəcək, - deyərək dəstəyi yerə qoydu.
 Gülə-gülə hər ikisi otaqdan çıxdı. Komendanta təşəkkür edib ordan aralandılar.
 Səməd avtobusda yaşlı bir qadının yanında əyləşmişdi. Nəcis qutusunu bir neçə qat dəftər vərəqi ilə sarıdığına baxmayaraq, özü də iyi gəldiyini hiss edirdi. Utandığından başını aşağı salmışdı. Qadın onun yanından qalxıb başqa oturacaqda əyləşdi.
 Öz-özünə:
 - Cavan oğlandı, üstündən gələn iyə bax. Adam bir yuyunarsa də.
 Elə bu vaxt iki polis nəfəri əl qaldıraraq avtobusu saxlatdı. İçəri keçib bir az göz gəzdirdikdən sonra Səmədə yaxınlaşdılar.
 - Sənənin adı Səməddimi?
 - Bəli, Səməd mənəm.
 - Qalx ayağa, bizimlə gedəcəksən.
 - Hara?.. Buraxın qolumu, mən həkimə gedirəm.
 - Düş ayağı, dedim sənə. Biz özümüz səni həkimə aparacağıq.
 - Mən neyləmişəm, axı? Məni niyə tutursunuz?!
 - deyərək etiraz etdi.
 - Gedək, rəis səni görmək istəyir.
 Onlar rəisin otağına gəldilər. Rəis Səmədin üstünə qışqıraraq:

- De görüm, hara gedirdin?
 - Həkimə, yoldaş rəis.
 - Yalan deyirsən.
 Üzünü polislərə tutub:
 - Axtarın onun ciblərini.
 Polislərdən biri onun cibindən spika qutusunu çıxartdı.
 - Budur, yoldaş rəis.
 - Bəs buna nə deyirsən? - deyərək spicka qutusunu göstərdi.
 Səməd nə olduğunu bilmirdi. Utandığından başını aşağı saldı.
 - Aparın bunu salın təcridxanaya, ağı başına gəlsin.
 - Mənim günahım nədi axı, yoldaş rəis?
 - Sən cəmiyyəti korlayırsan. Sənin kimiləri azadlıqda olmalı deyil. Aparın onu. Serjant Mamedov, öyrənin, görün bu uşaq kimdi, nəçidi? Atası-anası kimdi, harda işləyir? Öyrənilib təcili mənə xəbər verin, - deyərək spicka qutusunu seyfə qoydu.
 - Baş üstə, rəis.
 - Dayan, getmə görüm. Qayıdanda yolüstü bazara dəyərən. 5-6 göm göy alarsan. Komandir tapşırıb, - deyərək güldü.
 Bir saat sonra Mamedov rəisin kabinetinə gəldi. Əlindəki göyləri stolun üstünə qoydu.
 - Nə oldu, öyrənə bildinmi?
 - Öyrəndim, yoldaş rəis, - deyib göyləri göstərdi. - Atası bazarda göy satır. Bu göyləri də ondan aldım. Bir manat pul vermişəm.
 - Yaxşı eləmişən. Səndən nə verdiyini soruşmadım. Çıx bayırda gözlə. Uzağa getmə, sənənlə işim olacaq.
 Rəis bir qədər sonra zəngi basdı. Növbətçi polis içəri girdi.
 - Eşidirəm, cənab rəis.
 - Gör Mamedov hardadı? Demişəm uzağa getməsin. De, tez yanıma gəlsin.
 Mamedov içəri girdi.
 - Məni istəmisiniz, cənab rəis.
 - Bura bax, Mamedov. Gedərsən qaçqınların qaldığı yataqxanaya. Bu uşağın atasını tapıb gətirərsən yanıma. Ağızını boş-boş qoyub danışma. Nə soruşsa, de ki, bilmirəm.
 - Oldu, rəis.
 Mamedov iki saat sonra Əhmədlə bərabər rəisin otağına gəldi. Rəis ayağa qalxıb, Əhmədlə əl tutuşdu. "Oturun", deyərək yer göstərdi.
 - Adın nədi, kişi?
 - Əhməddi, rəis.

- Əhməd kişi, mənim səni bura çağırmaqda məqsədim oğlunuzla əlaqəlidir.
 - Oğlum Səmədləmi? Ona nə olub ki?
 Əhmədin sifətinin rəngi o dəqiqə dəyişdi.
 Rəis stolun üstündəki sudan bir stəkan süzüb ona verdi.
 - Al, iç. Narahat olma. Oğlunuza heç nə olmayıb, burda bizim yanımızdadır.
 - Oğlumun burda nə işi var, axı?
 - Elə mən də sizi onun üçün çağırmışam. Oğlunuzun üstündən nəşə tapılıb. Bunun cəzasının nə qədər ağır olduğunu yəqin ki, yaxşı bilirsiniz. 5 ildən 10 ilə həbs!
 - Siz nə danışırsınız, cənab rəis, nəşə nədi?! Mənim oğlum elə şeylərdən uzaqdı.
 - Elə mən də oğlunuzu görəndə məəttəl qalmışdım. Utancaq, fağır görkəmi var. Ancaq nə etmək olar, Əhməd kişi?! Polis əməkdaşları onun üzərindən çıxan o şeyi mənə göstərəndə çaşdım qaldım.
 - Rəis, qadan alım. Biz didərgin adamlarıq. Özümüzü güclə dolandırırıq. Mənim oğlum siqaret nədi, bilməz. Hələ ki, qalmışdı nəşə ola. Əgər mənə inanmırsınız, gedək yataqxanada hər kəsdən soruşun.
 - Soruşmağa ehtiyac yoxdu, Əhməd kişi. Gəl, bunları qoyaq bir kənara. Mənim də uşağa yazığım gəlir. İstəmərəm ki, bu yaşda türməyə düşsün, həyatı korlansın.
 - Məsləhətiniz nədi, rəis, indi mən nə etməliyəm?
 - Bax, görürəm ki, bazarda göy satmaqla ailəni güclə dolandırırısan. Vallah, mənim sənə yazığım gəlir. Bax, gör qohum-əqrəbədən, dost-tanışdan 3 min manat topla gətir, bu işi bağlayaq getsin. Əgər söz-söhbət gedib yuxarılara çatsa, 20 min də versən qurtara bilməyəcəksən.
 - Qadan alım, rəis, mənim nə qohum-əqrəbəm, nə də 3 min manat pulum var. Uşağa şər atıb içəri salıblar. Heç olmasa Allahdan qorxsunlar.
 - Mən sözümü dedim, kişi. Özün bilərsən. Əgər dediyimi sabah gətirməsən, işi məhkəməyə verəcəm. Yaxşı-yaxşı fikirləş. Gedə bilərsən.
 Əhməd kişi çıxdıqdan sonra Mamedov rəisin otağına girdi:
 - Rəis, olar əlimi yuyum?
 - Yu, yu. Bu böyüklükdə polis şöbəsində əl yumağa yer yoxdu, gərək burda mənim kabinetimdə yuyasan. Qohum deyilsiniz e, başa bəlasınız.
 - Rəis, kabinetinizdən xoş olmayan iyi gəlir, ica-zə ver pəncərəni açım, havası dəyişsin.

- Gələr də. Aşağıda bayıra çıxdıqdan sonra heç kim sifonu çəkmir. Necə insanlardı bilmirəm?! Görünür, bunlar evlərində də belədilər. Aşağıdakı iyi də qalxır yuxarı. Bura bax, Mamedov, yaxın gəl görüm. Səncə bu Əhməd kişi biz deyəni verəcək, ya yox, necə bilirsən?

- Heç inanmıram, rəis. Bu pul verən kopoluya oxşamır.

- Aralı dur, ə. Get, üst-başını təmizlə, sonra gə-lərsən. Səndən kanalizasiya iyisi gəlir. Di, tez ol, çıx bayıra, qapını da açıq qoy, kabinetin havası də-yişsin. Həm də düş aşağı Muxtarın mağazasından bir "asvijitel" al gətir... Üzümə niyə baxırsan?! De-yərsən, rəis istəyir. Yeyib-içməkdən hamımız şiş-misiniz. Özünüzü idarə edə bilmirsiniz.

Ertəsi gün səhər-səhər rəis kabinetə girəndə iyi hər yeri bürümüşdü. Qapı-pəncərəni açdı.

- Sən öləsən bu kabinetin iyisi məni öldürəcək də.

"Asvijitel" vurub otağın havasını dəyişdi.

Zəngi basdı:

- Mamedovu yanıma çağırın, - dedi.

- Eşidirəm, rəis.

- Eşitmə, iylə gör bu kabinetdən nə iyisi gəlir?

- Çox gözəl, "asvijitel"di rəis. Özüm seçmişəm.

Qəşəng qoxusu gəlir.

- Bura bax, get bir santexnik tap gətir, bu turba-ları bir yoxlasın. Belə də şey olar? İyden otaqda oturmaq olmur... Əhməd kişidən nə xəbər. Bir şey öyrənə bildinmi?

- Hələ ki, bir xəbər yoxdu, rəis.

- Xəbər yoxdu, get xəbər tut. Mən bilmirəm siz burada nə işlə məşğulsunuz? Serjant Vəliyevi də ya-nıma çağırarsan.

Rəis otaqdan çölə çıxıb, növbətçini səslədi.

- Bəli, rəis, eşidirəm sizi!

- O uşağa yeməkdən-zaddan bir şey verin. Ölər, qalar əlimizdə.

- Səhər-səhər yumurta, sosiska verdim, rəis.

Rəis gülərək:

- Ə, siz necə adamlarsınız? Mən sizinlə hansı dildə danışım? Yumurta, sosiska nədi, ə? Mən özüm səhər-səhər yumurta-sosiska tapmıram ye-məyə. Bunların məhkuma verdiyi şeyə bax?!

- Neyləyim, rəis, ağlıyır, yazığım gəldi.

- Yazıq sənsən, bir də mən, ay bədbəxt! Gəl in-di bunlarla işlə görüm, necə işləyirsən! - deyib hir-slə kabinetə girdi. Onun ardınca növbətçi qapını döyüb içəri keçdi:

- Rəis, dediyiniz santexnik gəldi. Tapşırığınızı

nədi?

- De ona, aşağıdakı turbalara bir-bir baxsın, gör-sün bu andıra qalmış iy hardan gəlir. Serjant Vəli-yeve də de, ona nəzarət eləsin.

Santexnik işini qurtarıb rəisin yanına qalxdı.

- Turbaları təmizlədim, rəis. "Zapor" var idi.

Rəis gülümsəyərək:

- A kişi, sən burada bir dənə də olsun arıq polis gördünmü? Əlbəttə, görə bilməzsən. Bunların na-porunun qarşısında "zapor" olacaq də. Get, get, kişi aşağıda növbətçiyə de, səni yola salsın.

Zəngi basdı:

- Vəliyevə deyir yanıma gəlsin.

- Eşidirəm, rəis.

- Nə oldu, gördünmü?

- Nəyi, rəis.

- Turbanın içərisindən nələr çıxdığını deyirəm.

- Kağız tutmuşdu, rəis.

- Əşi, siz necə adamlarsınız?! Kağızı ora niyə atırsınız? Mən başa düşə bilmirəm. O kağız vedrə-sini tualetə niyə qoyublar. Canları çıxsın, istifadə etdikləri kağızları vedrəyə atsınlar də. Məni məc-bur etməsinlər ora kamera qoyum. Adamın axı bir qanacağı olar. Bunlar evlərində nə edirlər, bilmi-rəm. Hər kəsə bərk-bərk tapşır. Bir də belə şeylər görməyim. Yaxşı çıx get... Dayan, təcili öyrən gör Mamedov gəlib çıxmadımı? Gələnin kimi onu yanı-ma göndərin. Çıxa bilərsən, get işinlə məşğul ol.

Axşamüstü Mamedov rəisin yanına gəldi.

- Hə, nə oldu, Mamedov?

- Heç nə, rəis. Əhməd kişi "Nuh deyir, Peyğəm-bər demir". Bizdən yuxarılara şikayət edəcəyini söylədi.

- Xox, qorxduq. Kimə istəyir qoy şikayət eləsin. Əlimizdə sübut var. Deyəsən Əhməd kişi də oğlu ilə bərabər içəri girmək istəyir. Necə istəyir, qoy elə də eləsin. Vaxt gələ, özü gəlib bizə yalvarar.

10 gün idi Səməd polis şöbəsində təcridxanada saxlanırdı. Anası Leyli həyətdə oturub oğlunun həsrətini çəkirdi. Qonşuluqdakı arvadlar ona təsəl-li verir, sakitləşdirməyə çalışırdılar.

Qadınlardan biri onun boynunu qucaqlayıb:

- Narahat olma, bacı. Biz hamımız o uşağı yaxşı tanıyıyıq. Allahın köməkliyi ilə hər şey yaxşı ola-caq. Onun günahsız olduğu sübuta yetiriləcək.

- Kaş ki, onu həkimə göndərməzdik. Belə olaca-ğını nə bilirdik.

- Odur, bax, Əhməd qardaş da gəlir.

Əhməd onlara yaxınlaşdı:

- Nə oldu, Əhməd, Səmədin yanına dəydinmi?

- Yox, Leyli. Gəldim ki, evdən yeməkdən-zad-dan görüm nə var aparım, uşaq yesin.

- Yazıq bala. Qarnı ağrıya-ağrıya, görəsən bu çətinliyə necə dözür?

- Yaxşı, Leyli. Qalx gedək evə, bir çay içim, gedim, görüm uşaq neyləyir.

Əhməd tələsik nahar edib polis şöbəsinə gəldi. Rəis pilləkənlərlə aşağı düşürdü. Əhmədi gördü:

- Nə oldu, ay kişi, nə qərara gəldin?

- İnsafınız olsun, ay rəis. Bu uşağı günahsız yerə burda niyə saxlayırsınız?

- Kişi, bura günahsızların deyil, günahı olanların yeridir. Bizimsə vəzifəmiz günahkarları cəzalandırmaqdır. Yaxşı, get, oğlunla görüş. Sabah tezdən gələrsən yanıma danışarıq, görüm neyləyirik.

Növbətçiyə səsləndi:

- Bu kişini aparın oğlu ilə görüşsün. Əlindəki bağlamaya da yaxşı-yaxşı baxın. Durduğumuz yerdə başımıza iş açmasınlar.

Rəis evə çatan kimi həyat yoldaşı əlini uzadaraq onun pencəyini çıxarmasına kömək etdi. Sonra burnunu pencəyə yaxınlaşdırıb üzünü turşutdu:

- Salman, bu nə iyidi sənin üstündə gəlir? Paltarına çöküb. Atram balkona, bir az hava vursun.

- Demə, ay Sona. Elə bir bəlaya düşmüşəm ki, gəl görəsən. Əşi, kabineti kanalizasiya iyisi götürüb gedir. Şəhərdə o santexnik qalmayıb ki, baxmasın. Turbaları, unitazları dəyişmişəm, heç bir faydası olmadı. İy çəkilmir ki, çəkilmir. Günü-gündən artır. Bundan sonra nə edəcəyimi bilmirəm.

- Yaxşı, yaxşı, keç hamama, isti su gəlir. Paltarını dəyiş, yuyun, gəl çörəyini ye.

Xəlil və Namiq Səmədə qarşı etdikləri zarafata görə çox peşiman idilər. Qorxudan heç kəsə bu haqda bir söz deyə bilmirdilər. Nə olursa-olsun hər şeyi açıb Səmədin atasına deməyi qərara aldılar. Hər ikisi sübhədən Səmədin yaşadığı binanın qarşısında durub Əhmədin evdən çıxmasını gözləyirdilər.

Əhməd evdən çıxarkən ona yaxınlaşdılar. Salam verdilər.

Xəlil:

- Əhməd dayı, Səməd necədi? Onu nə vaxt buraxacaqlar?

- Nə bilim, ay uşaqlar. Rəis elə dediyini deyir. Kimə şikayət edərsən, bilmirəm?

- Əhməd dayı, Səmədin analiz üçün apardığı o spicəka qutusunu heç açıb baxan olmayıbmı?

- Nə bilim, ay oğul. Bəlkə də spicəka qutusunun

içərisindəkini dəyişib nəşə qoyublar? Bunların dini-imanı yoxdu ki, ay bala. Onlardan hər nə desən gözləmək olar.

- Sən yenə ümidini qırma. Əhməd dayı. Rəislə bir danış, qoy qutunu açıb baxsınlar.

- Deyərəm, ay oğul. Allah sizdən razı olsun. Məni bağışlayın, rəis tezdən yanına çağırıb, gedim, görüm nə deyir?

Əhməd şöbəyə çatanda rəis hələ gəlib çıxmamışdı. Növbətçidən onun nə vaxt gələcəyini soruşdu.

- Bir azdan gələr, gözləyin.

- Olar, mən bir oğlumla görüşüm, görüm necədi?

- Rəis icazə vermir. Gələndə icazə alıb gedib görərsən.

Elə bu vaxt rəis qapıdan içəri girdi.

- Hə, Əhməd kişi, gəlmisən? Gəl mənimlə. Çıxaq yuxarı, gör biz necə şəraitdə işləyirik. - Rəis qapını açıb içəri girdi. - Gəl, kişi, keç içəri. Görürsən də gələn iyini. On gündür ki, bu iydən başım çatlayır. Nə edəcəyimi bilmirəm. Bir nəfər də gəlib bu kabineti açıb havasını dəyişmiş. ("Asfijiteli" əlinə alır) Mağazalarda "asfijitel" də qalmayıb, - deyərək otağa püskürtdü. Hirsli halda zəngi basdı. Növbətçi içəri girdi.

- Eşidirəm, rəis.

- Bu xarabanın bir nəfər havasını dəyişəcək, ya yox? Ə, siz necə adamlarsınız? Bu qapı-pəncərəni açıb, otağın havasını dəyişsəydiz canınızımı çıxardı?!?

- Rəis, doğrudan da, kabinetdən pis iyi gəlir.

- Bas bayıra, ə. Mamedovla Vəliyevi də tez yanıma çağır.

Növbətçi aşağı düşərkən serjant Mamedovla rastlaşdı:

- Rəis sənə Vəliyevi çağırır. Tez olun, yaman hirsli.

Vəliyevlə Mamedov qapını döyüb içəri keçdilər.

- Bizi çağırımsan, rəis?

Rəis hirsli:

- Sizdən adam olmuyub, olmuyacaq da!

- Nə olub ki, rəis?

- Canınıza azar olub. Görmürsünüz iyini? Səhər-səhər biriniz qapını açıb bu otağın havasını dəyişsəydiniz nə olardı? Siz nə vaxt bir işə yarıyaçaqsınız, bilmirəm!

- Əmioğlu, biz neyləyək, e, vallah evimizdə asfijitel də qalmayıb.

- Görürsən də, Əhməd kişi, mən kimlərlə işləyirəm?.. Nə oldu, bir qərara gələ bildinmi?

- Rəis, vallah siz mənim oğlumu nahaqdan tutub içəri salmışınız. Axı analiz vermək nə vaxtdan cinayət sayılıb, belə haqsızlıqmi olar?

- Qoy sən deyən olsun, Əhməd kişi. Bizdən gühah getdi.

Qəfildən rəisin sifəti dəyişdi:

- Analiz nədi, ə. Sən nə danışırısan? Nəşə nə vaxtdan analiz olub?

- Rəis, başına dönüm. Deyəsən, siz o qutuda nə olduğuna heç açıb baxmamısınız? O qutunun içərisindəki nəcisdi, nəcis.

- Necə yəni nəcisdi? Sənin başın xarab olub? Nə dediyini qulağın duyurmu?.. Serjant Mamedov!

- Bəli, rəis.

- O seyfin içindəki qutunu bura gətir.

- Baş üstə, rəis.

Mamedov seyfi açarkən "üf..." edib üzünü yana çevirdi:

- Püff, rəis... Bu, nə iyidi seyfin içində?

Qutunun üstündəki kağızı açdı. Əhməd gülə-gülə:

- Mən sizə demişdim, axı. Onun içindəki nəcisdi.

Rəis Mamedovla Vəliyevin üzünə baxdı.

- Ə, tez olun açın görüm qutunun içindəki nədi? Mənim hövsələmi tarıma çəkməyin!

Serjantlar qutunu açanda və qarın ağırları səbəbindən xarab olmuş yumurta sarısından da dəhşətli üfunət yayan nəcisi görəndə elə yazıq görkəm aldılar ki, onları yaxşı tanıyan rəis həmin an məsələnin nə yerdə olduğunu anladı.

- Tüpürüm sizin ikinizin də üzünə. Gör mən kimlərlə işləyirəm?

- Neyləyək, e rəis. Qoydun ki, açıb baxaq. Elə bil ki, yeyəcəkdik. O dəqiqə götürüb atdınız seyfi.

Rəis hirslə:

- Harda idi məndə o bəxt?! Kaş ki, elə yeyərdiniz. Mənim üçün xeyirxah bir iş görmüş olardınız, - deyib zəngi basdı.

Növbətçi içəri girdi:

- Bu kişinin oğlunu buraxın getsin. Qalx, Əhməd kişi, oğlunu da götür get evinə. Amma dilini özündə saxla. Yoxsa... Bu maymaqlarla mənim işim qalsın sonraya, - deyib sərt nəzərlərlə Mamedovla Vəliyevə baxdı.

Əhməd kişi otaqdan çıxan kimi qohumu olan

hər iki serjantın çənəsinə yeridi:

- Bunlara bir bax! Şkaf kimi durublar qarşımda. Bilmirəm hirslənim, bilmirəm gülüm. Ə, siz necə polis işçisiniz, sizdə heçmi vicdan deyilən şey yoxdu? Serjant Mamedov, sən o köpəkoğlunun üstündən qutunu götürəndə heç iyi hiss eləmədin? Kababın iyisini yüz metrəndən hiss edirsiniz, yeyib qarnınızı şişirtməkdən başqa əlinizdə heç bir şey gəlmir.

- Əmioğlu, yenə günahkar biz olduq də?

- Sizə yüz kərə demişəm ki, iş yerində mənə əmioğlu deməyin.

- Bağışla, rəis, dilim çasdı.

- Hayıf, hayıf o kişilərdən sizin kimi övladları var. Rəhmətliklərin xatiri olmasaydı, sizin ikinizi bir dəqiqə də olsun burda saxlamazdım, iti qovan kimi qovardım. Sizə qohum deyib iş aldığım gün başıma daş düşəydi.

Rəisin söylədikləri ağır ifadələr olsa da, hər iki qohumu sanki deyilənləri eşitmirdilər, lal-dinməz durmuşdular. Sonra rəis əlini seyfi tərəf uzadaraq qəti tapşırığını verdi:

- Bura baxın, mən çıxıram. Bir saat sonra geri qayıdacam. Bu seyfi aparıb aşağıda paraşoklu su ilə yaxşı-yaxşı yuyub, təmizləyib, gətirib qoyarsınız yerinə. Otağın da qarı-pəncərəsini açıq saxlayın, iyi çəkilsin. İt oğlunun nəcisinin iyisinə bax! On gündür bu üfunətli spickanı iyləməkdən burnumun kökü quruyub... Başa düşdünüzümü?

- Başa düşdük, rəis. Arxayın ola bilərsən.

Elə bu vaxt Əhməd kişi içəri girdi:

- Yenə nə istəyirsən, Əhməd kişi?

- Sizə təşəkkür etməyə gəldim, rəis. Əgər imkan olsaydı, o qutunu verərdiniz. Uşaq aparıb analizini verərdi.

- A kişi, bizi dəli etmə. O qutuda analizlik bir şey qalıb ki?.. Mamedov, o qutunu hara atdın, ver aparsın. Bir neçə gün də qalsa, şöbəni iy basacaq.

Əhməd axşam işini qurtarıb, bazardan evə döndü.

Səməd bikef halda başını aşağı salıb stolda əyləşmişdi.

- Oğlum, bikef görünürsən? Yəqin yenə qarnın ağırıdır?

Səməd gülümsəyərək:

- Yox, ata, qarnımın ağrısı çoxdan keçib. Daha heç bir analizə ehtiyac yoxdu.

Atası gülümsəyərək:

- Allaha şükür, iki bələdan eyni vaxtda canımız qurtardı! - dedi.